

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елисавета Калинова —

доцент по “Международно право и международни отношения”

в Юридическия факултет на ВСУ “Черноризец Храбър”,

член на научно жури за провеждане на защита на дисертационен труд

на **Руслан Аманболович Уразалин**

на тема:

„Теоретико-методологически аспекти на съотношението

между международното и националното право

на основа анализ на чуждестранния и националния опит“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по професионално направление **3.6. Право,**

докторска програма “**Международно право и международни отношения**”,

научен ръководител: проф. д-р Емил Константинов

1. Кратки данни за автора и процедурата

Г-н Руслан Аманболович Уразалин е зачислен за докторант във ВСУ през 2020 г. в докторска програма „Международно право и международни отношения” с научен ръководител проф. д-р Емил Константинов. Завършил е Казахския държавен юридически институт, Дипломатическата академия към Министерството на външните работи на Република Казахстан (РК) и Икономическия университет в гр. Караганда (РК). Видно от приложените документи г-н Уразалин има дипломатическата кариера и разполага с обширен експертен опит в областта на международните отношения.

Г-н Руслан Уразалин представя своя дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” на тема: „Теоретико-методологически аспекти на съотношението между международното и

националното право на основа анализ на чуждестранния и националния опит“, разработен на руски език и автореферат към него на български език. Като докторант е изпълнил индивидуалния си план, отчислен е с право на защита и има три публикувани статии по темата на дисертацията. Изпълнени са изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

2. Общо описание и приноси на дисертационния труд

Представеният труд е в общ обем от 157 страници, включително списък на използваните съкращения и библиография. Състои се от въведение, три глави и заключение. Съдържа 147 бележки под линия. Използваната литература включва 118 източника на руски, английски, немски и френски език, в това число международноправни и национални актове, научна литература и Интернет-ресурси.

В уводна част авторът обосновава своите изследователски цели и използваната методология. Посочва се, че въпреки, че в чуждестранната международноправна литература темата е широко изследвана, в Република Казахстан все още има въпроси, свързани с противоречия и колизии в съвременното законодателство и пред юристите на Казахстан стои задачата за хармонизиране съотношението на нормите на международното с националното право (с. 7).

Изложението е разпределено в три глави, като във всяка от тях авторът поставя конкретни задачи. В първата глава се разглеждат общите проблеми на съотношението между международното и националното (вътрешнодържавно) право. Във втората глава се изучават взаимодействието и взаимното влияние на международното и националното право и юридическите и техническите аспекти на интеграцията в правната система на Казахстан. В третата глава се анализират аспекти на политиката и дипломатията на Република Казахстан в светлината на

съотношението между международното и националното право. В заключението са представени изводи и предложения във връзка с резултатите на проведеното дисертационното изследване.

Трудът разглежда важна тематика в областта на международното право. Авторът обосновава избора си на тема с необходимостта от усъвършенстване на националното законодателство на Република Казахстан, в този смисъл направената разработка има подчертан научно-приложен характер. Дисертационният труд отговаря на изискванията за оригиналност, авторефератът отразява основните моменти в него, посочват се три публикации по темата на дисертацията.

В първата глава авторът анализира, както съотношението на международното публично право (МПП) с вътрешнодържавното право (§ 1.1), така и връзката между МПП и международното частно право (§ 1.2) и по-специално методите за определяне на приложимо право при колизия. Изследван е проблемът на базата на решения в чуждестранни законодателства и се прави паралел с уредбата на въпроса в законодателството на Република Казахстан. В тази насока авторът предлага в заключението методика за определяне на приложимото право в съответствие с принципа на най-тесната връзка (с. 135-137).

В глава втора авторът детайлно се спира на техниката на сключване на международни договори, като внимание се обръща на етапите на съставяне текста на договора, приемане на договора и способите за обвързване на държавите с международни договорни задължения. Разглежда се подробно вътрешното правно регулиране в РК (на ниво подзаконови актове) на процеса на изготвяне на текста на международен договор (в § 2.3) и се предлага закрепянето му в отделна правна норма в Закона за международните договори на Република Казахстан (с. 66, 134-135).

В глава трета се проследява влиянието на външната политика и дипломацията върху международното право в международните отношения на Република Казахстан. Авторът подчертава ролята на “политиката на многовекторност и многочислени дипломатически инициативи” на Република

Казахстан (с. 14), която има принос като централен актьор в развитието на регионалното сътрудничество по най-актуалните проблеми за региона. Авторът защитава тезата за важността на “научно-правната експертиза” (наред с юридическата) на международните договори или проекти за международни договори, по които Република Казахстан да стане страна (с. 98-99) при осъществяване на дипломатическата дейност на Казахстан (със 130 страни в света, с. 121) и международно договорната дейност (по данни на автора към 01.01.2023 г. РК има подписани над 3500 международни съглашения, някои от които неефективни или недействащи, с. 102).

Като приноси моменти с научно-приложен характер могат да бъдат отбелязани:

- предложенията за допълване на националната уредба относно международните договори на Република Казахстан;
- предложенията за прилагане на методика за определяне на приложимото право в международен арбитражен процес;
- утвърждаване на научно-правния експертен подход в международната практика и външни отношения на Република Казахстан.

Наред с това, могат да бъдат направени някои критични бележки, без да се засяга академичната свобода на автора.

В глава първа не е изяснена по категоричен начин авторовата позиция по отношение на монистичните и дуалистична теории за съотношението на международно с национално право. Авторът изразява схващането, че ”всички тези концепции бяха развити през един или друг исторически период, обаче понастоящем въпросът за това, коя от тези концепции се явява най-приемлива, все още остава дискуссионен” (с. 8). В цитираните мнения на учени от различни научни школи (§1.1) се дава превес на дуализма, но трябва да отбележим, че той губи своята актуалност след обявяването на последното десетилетие на XX в. (периодът 1990-1999 г.) за *Декада на Международното право* с резолюция 44/23 от 17.11.1989 г. на Общото събрание на ООН.

Като извод е формулиран, че международното и националното право са две правни системи, които “са тясно свързани и оказват взаимно влияние” една на друга (с. 28, 134). *Същевременно* авторът подчертава в друг параграф (§ 3.1) , че Република Казахстан “не просто разширява договорно-правната база, но и активно усъвършенства националната правна система, адаптирайки я към международните норми и принципи” (с. 94), базирайки се на чл. 4, п. 1 от Конституцията на Република Казахстан от 1995 г., че “международните договори и другите външни задължения на Казахстан представляват съставна част от националното право на страната” (с. 95). Посочват се насоки в Концепцията за външната политика на РК за 2014-2020 г. “да се продължи работата по привеждане на националното законодателство в съответствие с международноправните задължения и действащите световните стандарти” (с. 98), както и важен аспект на новата Концепция за външната политика на РК до 2030 г., че Казахстан поддържа установения международен правопорядък, включително принципите на Устава на ООН (с. 127-128).

По отношение на глава трета може да се отбележи, че нейното разработване е на границата между направленията политически науки и международни отношения. Не могат да бъдат приети безкритично редица твърдения там, особено що се отнася до включването на спорни съждения, свързани с “опасения”, “съмнения”, “предположения”, както и неубедителна свободна интерпретация на текстове, приети в рамките на ООН и ЕС (§ 3.2)

Могат да бъдат направени и някои препоръки с оглед усъвършенстване на работата, особено в случай на бъдещо публикуване. Предлаганата методика за определяне на приложимото право при международен арбитраж може да намери своето систематично място в изложението, а не само в заключението. Може да се препоръча на места прецизиране на текста. По преценка на автора може да се допълни литературата с български източници, както и включване в изследването на примери от правната система на Република България.

Тези критични бележки и препоръки се правят с оглед повишаване качеството на научната разработка и не подлагат на съмнение аналитичния и творчески подход на автора.

В заключение, представеното дисертационно изследване притежава качества и е посветено на тема, която има своето място в правната литература. Работата е с научно-приложна насоченост и би била полезна, както за научните търсения на други изследователи, така и за представителите на международната практика в Република Казахстан.

Считам, че трудът на г-н Руслан Уразалин може да бъде оценен положително като отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешната уредба на ВСУ и показва теоретичната подготовка на автора в областта на правото и способността му да провежда самостоятелни научни изследвания.

Въз основа на изложеното предлагам да се присъди на г-н Руслан Аманболович Уразалин образователната и научна степен „доктор“.

Варна, 21.12.2023 г.

Изготвила,
доц. д-р Е. Калинова